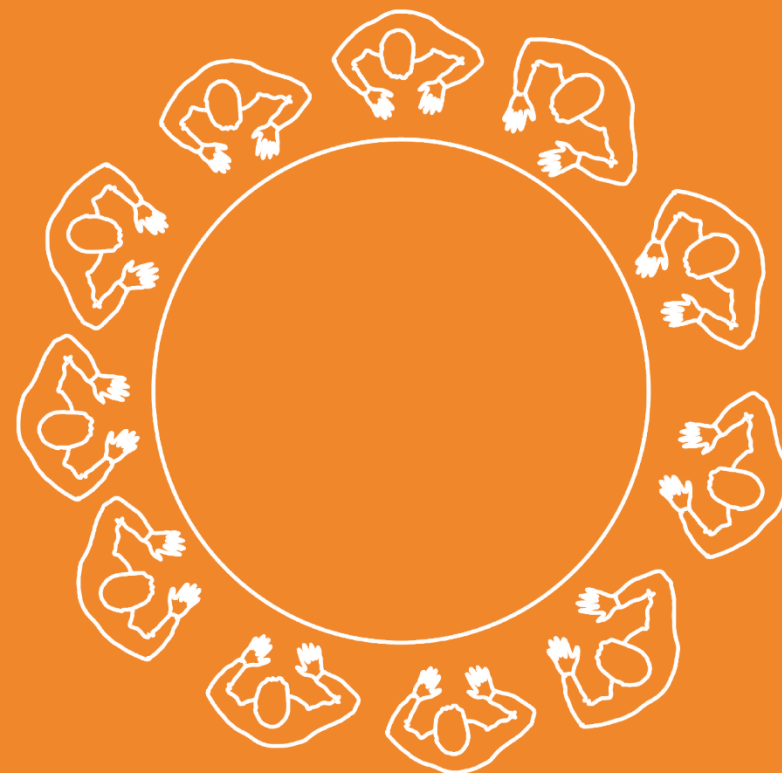

linia tematyczna
MIASTO OBYWATELI I WSPÓŁPRACY

Partycypacja w procesie inwestycyjnym

01 kwietnia 2025 r., godz.10.00 – 12.00 ONLINE

POLSKO-SZWAJCARSKI Program Rozwoju Miast

Webinary prowadzone przez doradców ZMP w ramach Projektu (Komponentu) Predefiniowanego pn. „Wsparcie miast w efektywnym wykorzystaniu Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy” w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast dofinansowane przez Fundusze Szwajcarskie wspierające zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej i budżet państwa.

Webinar prowadzą:

Wojtek Zarzycki

Lucyna Maury

Wojtek Kłosowski

Program edukacyjny tej fazy Programu

- Program edukacyjny koncentruje się na dwóch kluczowych formach wsparcia: cyklu webinarów oraz warsztatach stacjonarnych, które zostaną zrealizowane w 16 lokalizacjach na terenie Polski.
- Ponadto odbędą się także seminaria online pn. Forum Rozwoju Lokalnego, konferencja adresowana do miast-finalistów i warsztaty z partnerem szwajcarskim. Działa Baza Wiedzy na stronie www.wsparciemiast.pl oraz Centrum Konsultacyjne.
- Realizacja planu działań edukacyjnych obejmuje okres od rozpoczęcia oceny Wstępnych Propozycji Projektu do momentu podpisania umów o dofinansowanie z miastami laureatami.
- Fundamentem programu edukacyjnego pozostają webinary, których zaplanowano ponad 40, uporządkowanych w 7 liniach tematycznych.
- Webinary są dostępne dla kadry samorządowej ze wszystkich 139 miast uczestniczących w inicjatywie, niezależnie od statusu złożenia Wstępnej Propozycji Projektu (WPP).
- Uczestnicy, którzy wezmą aktywny udział w określonej liczbie webinarów, otrzymają formalne zaświadczenie potwierdzające udział w szkoleniach.

**Miasto obywateli i
współpracy**

Miasto zielone

**Miasto
przedsiębiorcze**

Miasto dostępne

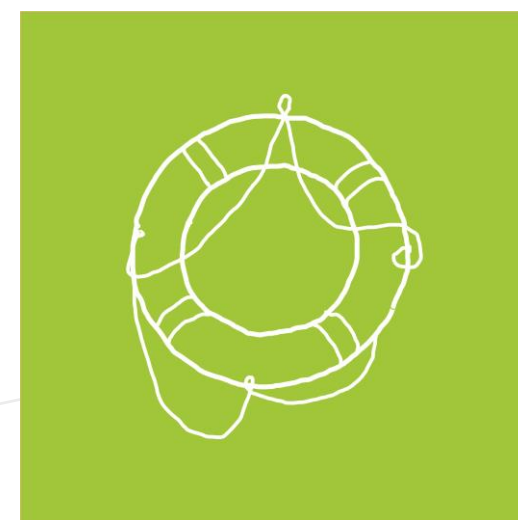
**Miasto kompetencji
i rozwoju**

Miasto w działaniu

**Miasto bezpieczne
i odporne**

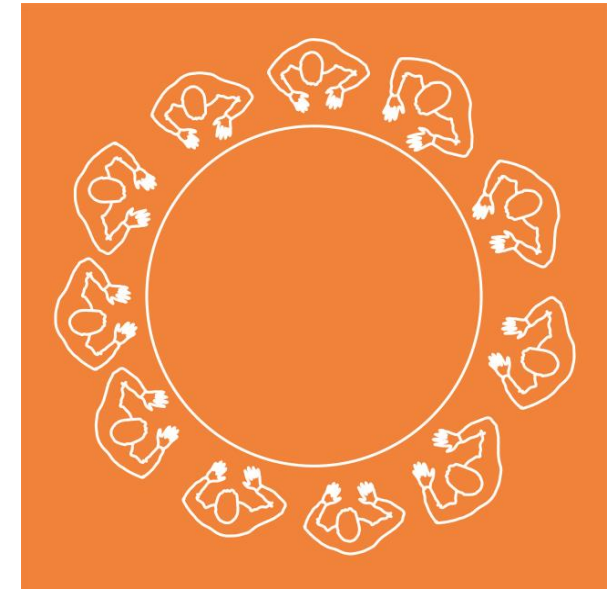

Miasto obywateli i współpracy

W ramach cyklu zaplanowano m. in. webinaria:

- 15.04.2025:** Co w trawie piszczy? Wykorzystanie wyników badań ankietowych w budowaniu relacji z mieszkańcami i interesariuszami
- 24.06.2025:** Partycypacja w projektach nieinwestycyjnych
- 23.09.2025:** Od zapobiegania do współdecydowania

Agenda webinaru:

10:00 – 10:10 Wprowadzenie: informacje o programie edukacyjnym PSPRM (10 min)

10:10 – 10:50 CZĘŚĆ 1. Ramy deliberacji na etapie wdrożenia (40 min)

- Co i jak można omawiać na etapie wykonawstwa? Wyznaczamy ramy deliberacji;
- Kto za tym stoi? Rola organizacji pozarządowych, animatorów dzielnicowych i architektów.

10:50 – 11:00 CZĘŚĆ 2. Przykład Parku Miejskiego w Lubartowie (10 min)

- Zapewnienie ciągłej współpracy mieszkańców przez cały czas trwania projektu i jego użytkowania.

11:00- 11:30 CZĘŚĆ 3. Partycypacja w procesie inwestycyjnym – podsumowanie (30 min)

- Po co nam partycypacja mieszkańców w procesie inwestycyjnym?
- Czym się różni promocja od partycypacji w Polsko Szwajcarskim Programie Rozwoju Miast?

11:30 Sesja pytań i odpowiedzi (30 min)

Korzyści z uczestnictwa w webinarium:

Przedstawimy rozwiązania dotyczące prowadzenia partycypacji na trzecim etapie Programu Szwajcarskiego, które mają charakter uniwersalny i mogą stanowić pomocne wskazówki dla przedstawicieli samorządów w codziennej pracy.

Część 1

Ramy deliberacji na etapie wdrożenia

Lucyna Maury

W Polsko-Szwajcarskim Programie Rozwoju Miast pamiętamy:

Zwiększenie zaangażowania obywatelskiego i przejrzystości w rządzeniu to jeden z 6 najważniejszych celów Programu Szwajcarskiego.

Etap 1: Uzyskujemy społeczną akceptację dla planowanych działań.

Etap 2: Sprawdzamy, czy są one realną odpowiedzią na potrzeby społeczne, czy są wykonalne i przyniosą trwałą poprawę jakości życia mieszkańców. Zbieramy zalecenia w celu ulepszenia rozwiązań.

Etap 3: Włączamy interesariuszy w realizację działań, by uzyskać pewność, że odpowiadają one wcześniej zidentyfikowanym potrzebom.

Przecież widzieli Państwo projekt.

- Tak, ale język rysunków nie jest dla nas prosty.
- Na projekcie nie widać otoczenia, które wpływa na funkcjonalność rozwiązań.
- Na rysunkach i wizualizacjach wyglądało to świetnie, ale w praktyce się nie sprawdza...

Partycypacja to proces tworzenia relacji

- Bardzo ważna praca bywa mało poważna. Każdy z nas lubi współpracować z innymi ludźmi przy ciekawych tematach i przy tym trochę się uśmiechać 😊
- Na etapie planowania zawiązują się relacje, wato tworzyć warunki do zacieśnienia międzyludzkich znajomości.
- Kwestia języka:

*Wypuśćmy zieleń na miasto!
Uprzejmie donoszę
Ziemie odzyskane*

Teren budowy jest ogrodzony, co dalej?

- Metody prowadzenia dialogu
- Rodzaj inwestycji - zasięg ogólnomiejski czy osiedlowy
- Tematy do omówienia
- **Edukacja - deliberacja**

Wyznaczamy ramy deliberacji

- Co można omawiać na etapie wykonawstwa?
- Przykłady działań i narzędzi wykorzystywanych podczas budowy i po jej zakończeniu, w polskich miastach.

Edukacja

Deliberacja

Jak to zrobić, gdy trwa budowa?

- Spacery badawcze;
- Dni otwarte budowy;
- Punkty konsultacyjne;
- Informacje na ogrodzeniu budowy.

Z lotu ptaka

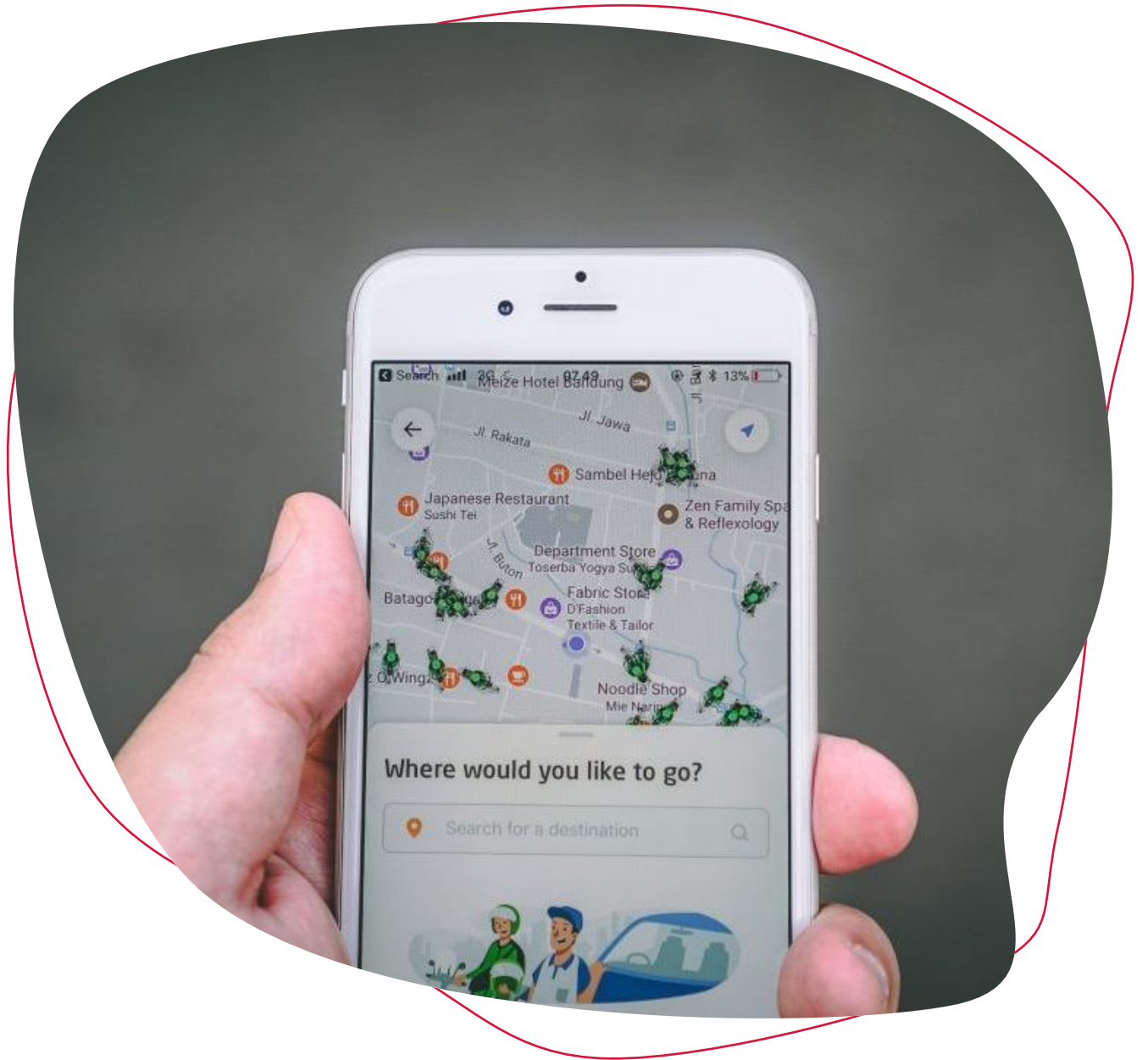
Informowanie o postępach prac
poprzez lokalne media, z
wykorzystaniem zdjęć z drona.

Narzędzia cyfrowe

Platforma internetowa do
zgłaszania alertów.

Geoankieta

To internetowa platforma, która umożliwia łatwe i szybkie dzielenie się swoimi osobistymi i anonimowymi opiniami na temat konkretnego obszaru, który jest częścią procesu planowania przestrzennego.

Budżet obywatelski

Cenne źródło wiedzy o
niezaspokojonych potrzebach
przestrzennych mieszkańców
miast.

Kto za tym stoi

Rola organizacji pozarządowych,
animatorów dzielnicowych i
architektów.

Ważne z punktu widzenia P-SPRM:

- Wśród celów PSPRM mamy cel V „Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość”. Wskazuje to na szczególną ważność tego zagadnienia w PSPRM.
- Wśród kryteriów i zasad oceny merytorycznej WPP pojawia się kryterium merytoryczne „Interesariusze, odbiorcy ostateczni oraz **partycypacja społeczna**” (p. 18.4 Regulaminu).
- Działania edukacyjne na etapie opracowania KPP obejmują m.in. „cele partycypacji w działaniach, identyfikacja grup docelowych oraz dobór form partycypacji” (p. 26.3 Regulaminu).

Część 2

**Przykład Parku Miejskiego w Lubartowie:
zapewnienie ciągłej współpracy mieszkańców**

Wojtek Zarzycki

**Zapewnienie ciągłej
współpracy mieszkańców
przez cały czas trwania
projektu
i jego użytkowania,

na przykładzie Parku
Miejskiego w
Lubartowie.**

Park Miejski imienia Książąt Sanguszków

Park miejski znajduje się także w centrum **Obszaru Rewitalizacji**. Jego powierzchnia to 18 hektarów.

Wizja miejsca, które widzimy powstawała od 2016 roku.

Pomysł wodnego placu zabaw, strefy fintess i gier planszowych, skatepark i boisko do gry w bule, pochodzą od mieszkańców.

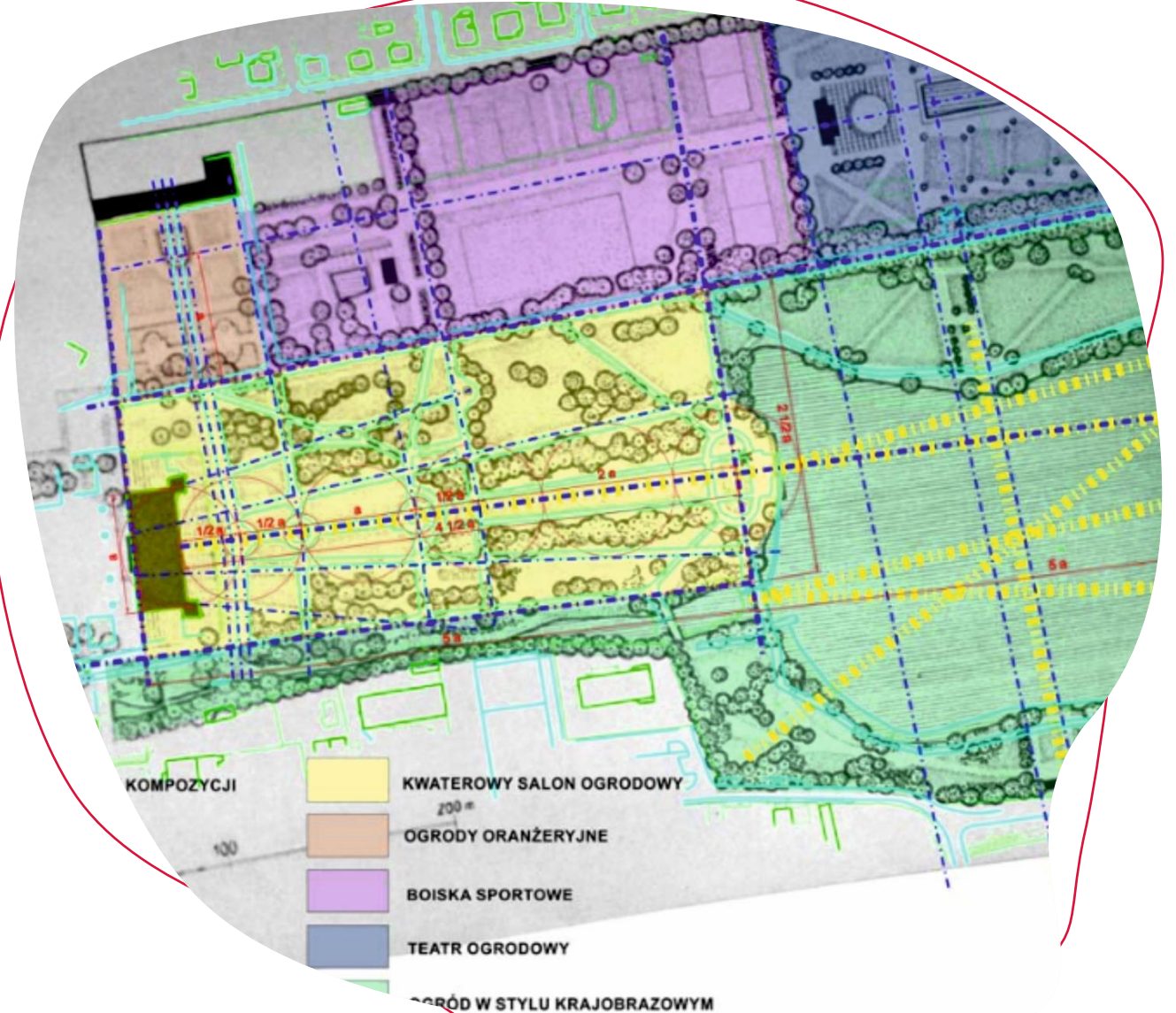
Kto się angażuje?

Podsumowanie konsultacji

Brakuje strefy wypoczynkowej oraz elementów architektonicznych, które wzmocnią jego potencjał w zakresie organizacji życia społecznego. Należy wspomnieć, że Park Miejski to główne miejsce rekreacji i odpoczynku w Lubartowie.

Praca nad koncepcją

Nie każdy mieszkaniec (a nawet projektant) potrafi wyobrazić sobie jak zaplanowane rozwiązania będą sprawdzały się na miejscu.

Konsultacje w terenie ułatwiają dyskusję nad rozwiązaniami.

Od kiedy do kiedy?

Rozpoczęcie konsultacji to rok 2016, oddanie parku do użytku to rok 2021.

Oswojone kanały komunikacji z Urzędem Miasta są cały czas wykorzystywane przez mieszkańców.

Park – plener do budowy wspólnoty

Park to nie tylko nowe gatunki oraz infrastruktura, ale też plener do licznych miejskich wydarzeń.

Rewitalizacja udaje się wtedy, kiedy miejsce po przebudowie tętni życiem.

Ważne z punktu widzenia P-SPRM:

Rozdział 11.1. Regulaminu Naboru...:

- **Celem partycypacji na etapie 2** jest przeprowadzenie konsultacji dla działań podstawowych i uzupełniających oraz uzyskanie dla nich społecznej akceptacji (...). Wskazane w WPP konkretne działania, w drugim etapie należy poddać szerokim konsultacjom z interesariuszami. (...) Podsumowanie wyników konsultacji wnioskodawca przedstawia w KPP.
- **Celem partycypacji na etapie 3** jest faktyczne włączenie interesariuszy w realizację działań, by uzyskać pewność, że odpowiadają one wcześniej zidentyfikowanym potrzebom. Proces partycypacji na etapie 3 będzie realizowany zgodnie z założeniami opisanymi w Kompletniej Propozycji Projektu.

Część 3.

Partycypacja w procesie inwestycyjnym –
podsumowanie

Wojtek Kłosowski

Po co nam partycypacja?

- **Partycypacja obywatelska** to uczestnictwo mieszkańców w podejmowaniu decyzji publicznych. Mieszkańcy powinni czuć się współautorami podjętych decyzji.
- Pamiętajmy: jeśli mieszkańcy będą czuli swój **wpływ na sprawy lokalne**, to będą mieli większą motywację do **trwałego związania swego życia z miastem**. Poczucie sprawczości buduje lokalny patriotyzm i ogranicza trwałą migrację.
- Partycypacja **aktywizuje lokalną społeczność** i wzmacnia więzi społeczne, a przez to tworzy warunki do powstawania oddolnej zaradności środowisk i grup mieszkańców.

...ale po co nam partycypacja w procesie inwestycyjnym, gdy decyzję już podjęto?

- Po pierwsze: NIE ZMARNOWAĆ POTENCJAŁU SPOŁECZNEGO!
 - Jeżeli inwestycję planowano z udziałem mieszkańców, w procesie partycypacyjnym, to powstały aktywne środowiska, ujawnili się liderzy.
 - To jest potencjał społeczny, który **powinniśmy podtrzymywać!**
- Po drugie: ZAMIAST IRYTACJI – RADOSNE OCZEKIWANIE
 - Realizacja inwestycji to zawsze czas przejściowej niewygody mieszkańców, zaburzenie stanu dotychczasowego i powód do irytacji.
 - Dobrze zorganizowany proces partycypacyjny łagodzi irytację mieszkańców i buduje **konstruktywne oczekiwanie na przyszłą poprawę sytuacji.**

Nie zmarnować potencjału społecznego...

- Jeżeli prawidłowo przygotowaliśmy inwestycję, to towarzyszyło temu zaangażowanie mieszkańców, więc mamy aktywne grupy i często także spontanicznie wyłonionych liderów społecznych.
 - W mieście **G.** przy planowaniu rewitalizacji wyłoniła się grupa aktywnych mieszkańców, którzy ostro polemizowali z władzami miasta.
 - Zamiast z ulgą rozwiązać grupę w chwili zakończenia konsultacji, zadbano o trwałe wykorzystanie potencjału społecznego: mieszkańcy ci zostali zaproszeni w skład Komitetu Rewitalizacji.
 - Odegrali oni następnie bardzo konstruktywną rolę w procesie wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, bo znali je bardzo dobrze, gdyż brali udział w ich planowaniu.

Zamiast irytacji – radosne oczekiwanie...

- Plac budowy w środku miasta to zawsze kłopot dla mieszkańców.
- **PRZYKŁAD:**
 - W mieście **Z** w ścisłym śródmieściu zabytkowy budynek wraz z otoczeniem przebudowywano z przeznaczeniem na miejską instytucję kultury.
 - W wyniku procesu partycypacyjnego zdecydowano się zobowiązać wykonawcę budowy do wyeksponowania na ogrodzeniu placu budowy:
 - wielkich plansz z wizualizacjami przyszłego obiektu i jego wnętrza,
 - planszy ze szczegółowym planowanym harmonogramem prac,
 - dynamicznej tablicy „odliczającej” czas do zakończenia budowy.
- Zorganizowano proces partycypacyjnego przygotowywania aktywności, które miały być uruchomione w nowym budynku.

Pojęcia, których nie należy mylić...

**Partycypacja to nie to samo,
co włączenie społeczne!**

**Partycypacja to nie to samo,
co promocja!**

Nie mylmy **partycypacji** z **włączeniem społecznym**!

Czym się różni partycypacja od włączenia społecznego w P-SPRM?

- **Włączenie społeczne** jest rozumiane w PSPRM jako proces poprawy możliwości uczestnictwa w życiu społecznym oraz poszanowania godności **osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji ze względu na ich tożsamość** (w tym np.: płeć, wiek, pochodzenie etniczne, religię, miejsce zamieszkania, język, niepełnosprawność) (14.1)
- Natomiast partycypacja polega na udziale **ogółu mieszkańców** we współkształtowaniu lokalnej rzeczywistości, na ich szerokim uczestnictwie w podejmowaniu decyzji publicznych.

Nie mylmy **partycypacji** z **włączeniem społecznym**!

- Włączenie społeczne można rozumieć jako **przeciwieństwo wykluczenia społecznego**. Upowszechnianie włączenia społecznego to pozytywnie sformułowane przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- Upowszechnienie włączenia społecznego buduje **spójność społeczną**.
- Upowszechnienie włączenia społecznego jest **zasadą horyzontalną P-SPRM**.

Nie mylmy **partycypacji** z **włączeniem społecznym**!

Nie mylmy **partycypacji** z **promocją**!

Czym się różni promocja od partycypacji w Polsko-Szwajcarskim Programie Rozwoju Miast?

- **Promocja** to **przekazywanie odbiorcom określonych treści** (informowanie) i świadome **kształtowanie określonego, pożądanego wizerunku** danego projektu w ich świadomości.
- Natomiast **partycypacja** polega na **udziale mieszkańców we współkształtowaniu lokalnej rzeczywistości**, na ich uczestnictwie w podejmowaniu decyzji publicznych.

Nie mylmy **partycypacji** z **promocją**!

Promocja to **jednokierunkowy przekaz**: „opowiemy wam o projekcie w taki sposób, że będziecie nim zachwyceni”

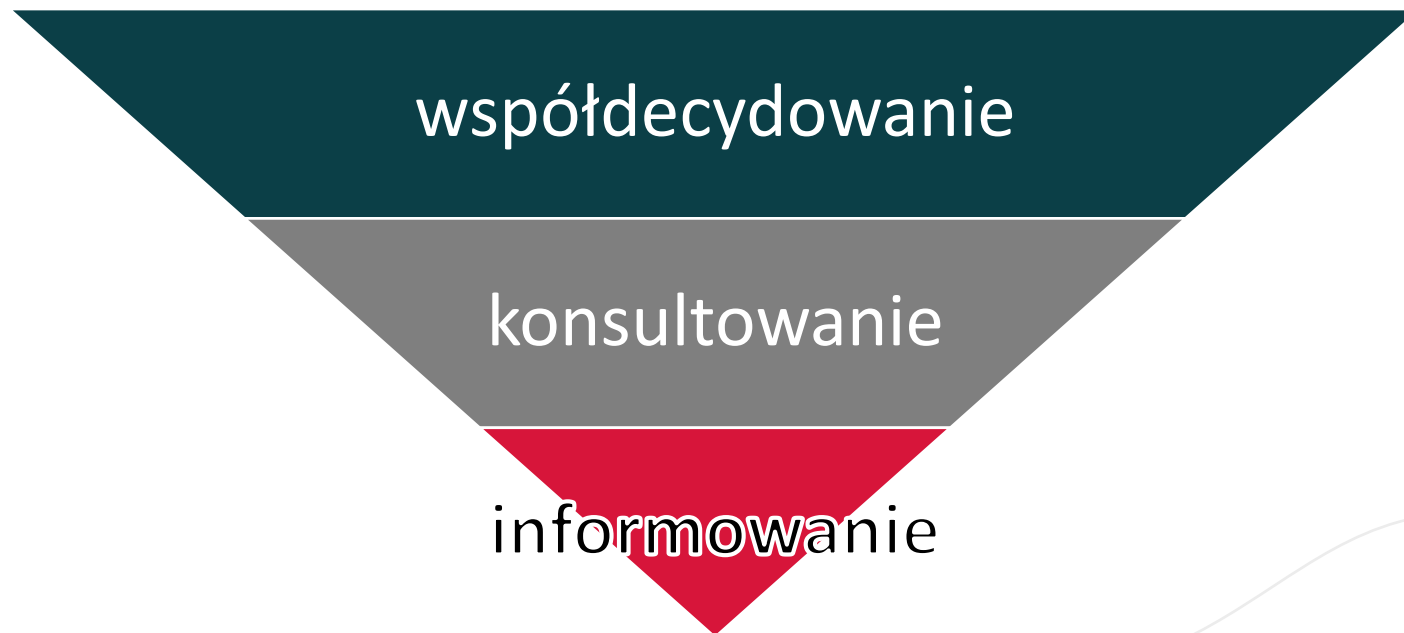
Partycypacja to **konstruktywny dialog**: „wmyślmy wspólnie projekt, a następnie zrealizujemy go razem najlepiej, jak się da”.

Nie mylmy **partycypacji** z **promocją**!

- WARTO PAMIĘTAĆ: Informowanie mieszkańców o realizowanym projekcie jest ważną częścią promocji projektu.
- Ale samo informowanie **nie jest częścią partycypacji**. Stanowi zaledwie etap przed-wstępny do właściwej partycypacji.

Plan uspołecznienia procesu inwestycyjnego...

- Plan uspołecznienia procesu inwestycyjnego może stanowić dobrą praktykę systemowego podejścia do budowania warunków dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.
- Plan powinien zawierać takie elementy, jak:
 - Pomysł na **podtrzymanie** form dialogu i uczestnictwa mieszkańców wypracowanych w poprzednim etapie (planowania projektu);
 - Pomysł na **dynamiczne informowanie** mieszkańców o stanie inwestycji z możliwością wnoszenia propozycji i uwag;
 - Pomysł na **kontrolę obywatelską** nad wpływem procesu inwestycyjnego na życie mieszkańców: zgłaszanie interwencji, wgląd w przebieg procesu itd.

Ważne z punktu widzenia P-SPRM:

- Zasady horyzontalne PSPRM (rozdział. 14: Regulaminu Naboru Projektów w ramach PSPRM):
 - Upowszechnienie włączenia społecznego (punkt 14.1. Regulaminu), np. projektowanie uniwersalne.
 - Upowszechnienie kwestii łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich oraz uwzględnienia kwestii środowiskowych (punkt 14.2. Regulaminu).
 - Inne zasady horyzontalne (punkt 14.3.), w tym zasady:
 - 4) współpracy i porozumienia,
 - 5) dobrego rządzenia (w tym partycypacji społecznej),
 - 8) **zapobiegania konfliktom interesów i unikania ich.**
 - Zasady horyzontalne dotyczą wszystkich działań podejmowanych przez uczestników na wszystkich etapach Programu.

Sesja pytań i odpowiedzi, dyskusja

Centrum Konsultacyjne – Miasto Wiedzy

Centrum Konsultacyjne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast - pytania

Centrum Konsultacyjne oparte jest na dwóch komponentach.

- **MIASTO W DZIAŁANIU**

Komponent wspierający miasta-wnioskodawców w przygotowaniu i wdrażaniu projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast. Dotyczy m.in. opracowania Kompletniej Propozycji Projektu, zasad wdrażania, sprawozdawczości, kwalifikowalności wydatków, zamówień publicznych, promocji czy współpracy bilateralnej.

- **MIASTO WIEDZY**

Komponent wspierający rozwój wiedzy poprzez rozwinięcie tematów z webinarium, szkoleń i spotkań Związku Miast Polskich.

Zapraszamy do zadawania pytań. Zwracamy uwagę, że przy każdym pytaniu **można**:

- wybrać komponent;
- **zadać pojedyncze pytanie** w każdym komponencie.

Formularz dopuszcza zadanie **maksymalnie pięciu, różnych pytań**.

Odpowiedzi przesyłane są **osobno na każde** z zadanych pytań.

* Wymagane

1. (1) Proszę wybrać komponent: *

☐ Miasto w działaniu

☒ Miasto wiedzy

**czas na sprawdzenie
swojej wiedzy
testem samooceny**

link w czacie i opisie

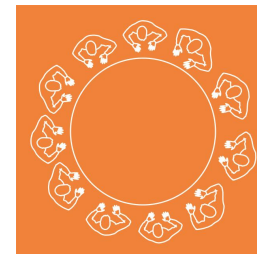
**czas na ankietę
ewaluacyjną**

link w czacie

Przypominamy: linia tematyczna „Miasto obywateli i współpracy”:

Zapraszamy na kolejne webinary przygotowane w ramach linii tematycznej „Miasto obywateli i współpracy”, które odbędą się:

- 15.04.2025:** Co w trawie piszczy? Wykorzystanie wyników badań ankietowych w budowaniu relacji z mieszkańcami i interesariuszami
- 24.06.2025:** Partycypacja w projektach nieinwestycyjnych
- 23.09.2025:** Od zapobiegania do współdecydowania

Dziękujemy Państwu!

Lucyna Maury

Wojtek Zarzycki

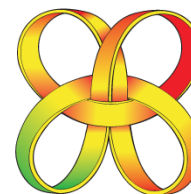
Wojtek Kłosowski

SZWAJCARSKO-POLSKI

Program Współpracy

Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH